

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

Kommunal myndighet og tilsyn

Ny veileder og kurs fra Norsk Vann

Terje Farestveit

Innhold i veilederen

- **1. Innledning. (Behov –Formål –Motivasjon - Organisering)**
- **2. Grunnlag (Lovverk –Grunnlagsmateriale – Definisjoner)**
- **3. Tilsynsoppgaver (Hva er tilsyn – Ansvarsgrenser)**
- **4. Finansiering/Gebyr**
- **5. Tilsyn – Kap 12. Spredt bebyggelse**
- **6. Tilsyn – Kap 13. Små renseanlegg**
- **7. Tilsyn – Kap 15. Oljeholdig avløpsvann**
- **8. Tilsyn – Kap 15 A Påslipp**
- **9. Finansiering**

Innledning

- **Behov – bakgrunn - motivasjon**
- **En gitt tillatelse krever oppfølging/kontroll for å sikre måloppnåelse**
- **Bidra til å sikre et miljøutbytte av foretatte investeringer**
- **Hvordan unngå at tilsynsoppgaver blir et ork i en travel hverdag.**
- **Organisering**
- **Rolleforståelse / Rollekonflikter**
- **Hvordan komme i gang**
- **Krav som kan/bør stilles til anleggseiere for drift av anlegg**

Grunnlag

- **Lovverk, hjemmelsgrunnlag for tilsyn og sanksjoner.**
- **Henvisninger i forurensningsforskrift / internkontrollforskriften**
- **Lokale forskrifter**
- **Klageadgang på pålegg etter tilsyn**
- **Grunnlagsmateriale**
- **Hovedplan for avløp/Saneringsplaner/Abonnementsvilkår**
- **Plan for opprydning i eksisterende utslipp**
- **Eksisterende tillatelser**
- **Tilsynsprogram. Generelt for anleggene og spesielt for turen**
- **Tilsynsområde (Renseanlegg, rensedistrikt, ledningsnett mv.)**

Tilsynsoppgaver

- Tilsyn er kontroll pluss reaksjon
- Er anlegget bygget i samsvar med tillatelsen
- Er utslippskvaliteten tilfredsstillende
- Kontroll med at prøvetaking og dokumentasjon er i hht krav.
- Er prøveprogrammet overholdt
- Er overløpene dokumentert
- Periodisk/regelmessig inspeksjon.
- Ansvarsgrenser
- Ikke byggekontroll etter pbl.
- Hvem har rollene
- Driver anleggene
- Gir veiledning til publikum

Tilsyn spredt bebyggelse

- **Nødvendig oversikt over eldre anlegg**
- **Geografisk kartlegging**
- **Hvilke krav var gjeldende da utslippet ble etablert**
- **Når skal en pålegge oppgradering/ny utslippstillatelse**
- **Plan for opprydning**
- **Enkeltvedtak/Lokal forskrift**
- **Tilsynsoppgaver på ulike anleggstyper**
- **Er anleggene etablert i samsvar med forutsetningene i tillatelsen**
- **Naturbaserte anlegg (Infiltrasjon, konstruert våtmark mv)**
- **Minirensesanlegg**
- **Slamavskillere**
- **Tette tanker**
- **Videre rapportering til sentrale organ. §11 –5**

Tilsyn med små renseanlegg

- **Krav til tilsyn på/med ulike deler av avløpssystemet**
- **Ledningsnett**
- **Overløpene**
- **Renseanleggene (Utslippskontrollen)**
- **Hendelser og avvik**
- **Dokumentasjon og rapportering**
- **Tilsynsoppgaver på ulike anleggstyper**
- **Tilsynsoppgaver i ulike følsomhetsområder**
- **Tilsynsansvaret i hht internkontrollforskriften**
- **Rapportering**
- **Private anlegg skal rapportere til kommunen §13 –16.**
- **Videre rapportering til sentrale organ. §11 –5.**

Tilsyn med industri

- **Kap 15 Oljeholdig prosessavløp**
- **Kommunen er myndighet med fullt ansvar for tilsynet. Herunder bedriftens IK-kapittel om miljø (forurensning) Kap 15 A**
- **Kommunen har myndighet til å gi tillatelse til påslipp på nett**
- **Kommunen har ansvar for tilsyn med egne pålegg.**
- **Gjennomføring av tilsynet kan være avhengig av bransje**
- **Kommunen har ikke hjemmel/ansvar for tilsyn med IK.**

Kursinnhold

- **Myndighetsområde**
 - Kommunenenes myndighetsområde etter delegasjon 2007
 - Kommunenenes ansvar for tilsyn.
 - Hvorfor drive tilsyn / målsetning
 - Hva er tilsyn
- **Organisering ^m/eksempler**
 - Veilederens beskrivelse av organisering og dels gjennomføring i
 - 4 interkommunale samarbeid
 - 4 gjennomført i kommunal regi.
 - Eksempel fra kommune i kursområdet.

Totalt 60 min

Juridisk og faglig grunnlag

- **Hjemmelsgrunnlag for kommunenes myndighet og ansvar etter Forurensningsforskriften.**
 - Tillatelser og tilsyn
 - Granskning / Tilgang til eiendom og virksomhet. (Delegering til privat virksomhet)
 - Krav om å få framlagt dokumentasjon.
 - Pålegg om undersøkelser
- **Annet relevant lovverk i saksbehandling.**
- **Kommunale planer som verktøy for saksbehandling og forankring av vedtak**

40 min

Tilsyn

- **Hvorfor tilsyn?**

Motivasjonsfaktorer (Positive og negative)

- Mål og muligheter til å påvirke eget miljø.
- Ressursbehovet gir mulighet til å bygge et godt fagmiljø
- Hverdagen er mangfoldig og travel og her kommer ei oppgave til.

20 min

- **Nødvendig grunnlag for tilsyn**

– Organisasjon	- Ressurser
– Kompetanse og fagmiljø	- Datasystemer

20 min

Kursinnhold - tilsyn

- **Planlegging av tilsyn**
 - Organisere virksomheten.
 - Legge grunnlag for finansiering
 - Kartlegge ressursbehovet.
 - Etablere kompetanse og fagmiljø.
 - Planlegge virksomheten på
 - Lang sikt – Prioritere anlegg / Risikobasert tilsyn / Revisjonsbaser tilsyn / Frekvenser / Rapportering m.v.
 - På kort sikt – Dvs. planlegge den enkelte sesong og det enkelte anlegg.

25 min

Gjennomføring av tilsyn

- **Innhold i tilsyn.**
 - Følge opp krav til anleggseiers egenkontroll og rapportering
 - Tilsyn og tilsynsområder på avløpsanlegget (Ikke bare renseanlegget).
 - Rapportering og avslutning av et tilsyn.
 - Kommunenes ansvar for IK-revisjoner.
- **Gjennomføring av tilsyn.**
 - Forberedelse til tilsyn
 - Gjennomføring av tilsyn på ulike avløpsanlegg ^m/bruk av veilederens skjema.
 - Etterarbeid – Rapportering og evt. pålegg om tiltak.

60 min

Oppsummering kurs

- **Veilederen vil være lærebok for kurset.**
- **Presentert innhold oppsummerer seg til å vare ~ 4 ¼ time som med spørsmål og pauser tilsier ~ 6 timer, dvs en dag.**
- **Norsk Vann vil kjøre et prøvekurs i et fagtreff i løpet av våren i Telemark.**
- **Driftsassistanser kan være regionale kursarrangører i egne fagtreff.**
- **Vederlag for bruk av kursmaterialet er foreløpig ikke vurdert**

Hvordan overholdes krav til utslipp

- I liten grad når det gjelder spredt avløp, mange anlegg er bygget med feil eller slutter gradvis å fungere (infiltrasjon)
- Det er lite tegn til bedring for små og store renseanlegg
- Det er tegn til at kommuner tar inn over seg at dette er en stor jobb som ikke minst krever god oversikt og en plan for opprydding, når det gjelder spredt bebyggelse.
- <http://miljokommune.gazettebeta.no>

Miljøkommune.no – hvorfor?

- mange myndighetsoppgaver etter miljølovverket
- mangelfull myndighetsutøvelse
- manglende kompetanse og tid
- noen veiledere finnes, men spredt

→ kokebok i miljømyndighet

Bekymret: Manglende miljøkompetanse i kommunene er en stor utfordring, mener statssekretær Heidi Sørensen.

FOTO: JON-ARNE BERG-JACOBSEN

- Små kommuner er miljøverstinger

De små kommunene er miljøverstinger. Nå vil Miljøverndepartementet trappe opp kompetansen i kommunene, sier statssekretær Heidi Sørensen (SV).

Nasjonen skrev i går at under ti prosent av kommunene i dag har egne miljøvernledere. I tillegg viser en undersøkelse fra Statens forurensningstilsyn og Direktoratet for naturforvaltning at 80 prosent av kommunene i Norge ikke følger opp forsløp og avfallshåndtering slik de er pålagt. 60 prosent unnlater å fjerne uovnlige stengsler i strandsona.

Glad for folket

Statssekretær Heidi Sørensen (SV) i Miljøverndepartementet sier at undersøkelsen bekrefter det hun allerede vet; at mange kommuner sliter med å følge opp på miljøside.

- Det er veldig få kommuner som greier å følge opp godt nok. Vi har fulgt dette med økende bekymring. Jeg er derfor glad for at det står i regjeringsplattformen at

vi skal styrke kapasiteten og øke kompetansen på dette området, sier Sørensen.

- Hva skal til?

- I år har vi satt av åtte millioner. Men vi har nettopp begynt arbeidet. Jeg har ingen ferdig konklusjon. Men vi kommer ikke unna at vi må bruke resurser på dette, sier hun.

Ifølge Sørensen er det frustrasjon i Kommune-Norge for mang-
gel på kompetanse.

EN UVANE

«Et samla politisk miljø må innrømme at over tid har hatt som uvane å ikke følge opp oppgaver med penger.»

BERIT STRØYER AALBORG
SPS MILJØPOLITISKE TALSMANN

- Jeg har reist rundt og hatt møter med mange kommuner. I vår og i høst har jeg truffet folk fra rundt 130 kommuner. På nesten alle møtene er tema rundt kompetanse-
økning diskutert, sier Sørensen.

- Hvilke kommuner sliter mest?

- De største får det best til. Der er det mest kompetanse. Oslo er i en divisjon for seg selv, og har en forvaltning av naturområdene i særklasse. Men det er jo ikke alle de små kommunene som er dårlige heller. Noen små får det også til, sier Sørensen.

Øremerking

Tidligere var det øremerkede midler til miljøvernledere i kommunene. Da øremerkingen ble tatt ut av statsbudsjettet har tallet på miljøvernledere sunket dramatisk.

- Kan det bli aktuelt med øremerking igjen?

- Det er en debatt vi må ta. Jeg tror ikke på en løsning med en miljøvernleder i hver kommune, men vi kommer ikke unna debatt om øremerking av midler til kompetansetiltak, sier Sørensen.

- De siste årene har miljøansvar i stadig større grad blitt overført fra staten til kommunene. Er strategien mislykket?

- Det er ikke noe godt alternativ til å forankre miljøansvaret lokalt. Der har man større nærhet. Men tallene Nationen presenterte torsdag er ikke hyggelige, sier Sørensen.

Ikke nok midler

Sps miljøpolitiske talsmann, Erling Sande, konkluderer på nye av den samme måten som Sørensen. Han mener svaret er mer penger til kommunene.

- Et samla politisk miljø må innrømme at over tid har hatt som uvane å ikke følge opp oppgaver med penger, sier Sande.

- Sps løsning er å styrke kommuneøkonomien slik at kommunene er i stand til å løse de oppgavene som blir pålagt, sier Sande.

Han er kritisk til øremerking, men også han mener det må settes av egne midler til kompetansetiltak for kommunene.

BERIT STRØYER AALBORG
berit.aalborg@nasjonen.no

Gjøre jobben enklere for kommunene – kommunene har små ressurser og begrenset kompetanse

55% av kommunene har færre enn 5000 innbyggere

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

Mål for Miljøkommune.no

- **Likere, riktigere, mer effektiv behandling av like saker**
- **løse uten kompetanse, samtidig få økt kompetanse**
- **miljøforbedring – flere miljøoppgaver gjøres bedre**
- **godt kjent hjelpemiddel over tid**

Avgrensninger

- **Kommunens oppgaver i rollen som juridisk objekt**
- **Oppgaver med røtter i MD**
- **Primært myndighetsoppgaver**

Målgrupper

- **Saksbehandlere og ledere i mindre og mellomstore kommuner**
- **Større kommuner, Fylkesmannen, Fylkeskommunen og fylkeskartkontorene**

HVA er kommunens oppgave?

- **Oversikt over hva som er kommunens myndighet og plikt knyttet til temaet**
- **Tema: forurensning, friluftsliv, kart og matrikkel, klima, kulturminner, landskap, miljø i landbruk, motorferdsel, naturmangfold, planlegging, saksbehandling**
- **Målgruppe: alle som skal gjøre seg kjent med HVA kommunen skal og kan gjøre innen temaet.**

HVORDAN kan kommunen løse enkeltoppgaver?

- **Flytskjema**
- **Veiledning knyttet til aktivitetene i flytskjema, inkludert lovgrunnlag og sentrale føringer**
- **Motivasjon/argumentasjon**
- **Hjelp til vurderinger kommunen må gjøre, momentliste**
- **Eksempler, få men gode**
- **Brevmaler og sjekklister**

Lokale forskrifter

- **Hvilke utfordringer kan kommunen forvente å løse ved hjelp av lokal forskrift?**
- **Forslag til bestemmelser kommunen bør vurdere å ha med**
- **Forslag til hvordan kommunen kan følge opp forskriften**

Lansering

Februar 2012?

**Alle tema-sider
Noen veiledninger**

**Del-lanseringer
vår, høst og vinter
2012 og 2013**